

Tjänsteutlåtande

Till: Utbildningsnämnden

Utbildningsförvaltningen

Datum: 2025-05-15

Diarienummer: UBN 2025/0280

Ungdomsmottagningens tillhandahållande av insatser i samband med ikraftträdande av ny socialtjänstlag

Sammanfattning

Den 1 juli 2025 träder en ny socialtjänstlag i kraft som bland annat innebär en möjlighet för socialtjänsten att erbjuda insatser utan individuell behovsprövning. Den nya lagen medför att s.k. ”råd och stöd” som i dag ges på ungdomsmottagningen kommer att klassas som en sådan insats.

Enligt de nya bestämmelserna ska insatser som kan hänföras till socialtjänstens område och som ges utan individuell behovsprövning, endast få tillhandahållas om ansvarig huvudman har fattat ett uttryckligt beslut. Inom utbildningsnämnden ansvarsområde berörs den psykosociala verksamheten vid ungdomsmottagningen, där ungdomar ges möjlighet till informationssamtal och samtalsstöd utan individuell behovsprövning. Insatserna är av förebyggande och rådgivande karaktär och omfattas av kravet på formalisering.

Det utåtriktade arbete som sker i gruppform, såsom klassbesök eller allmänna informationsträffar för ungdomar, omfattas inte av den nya lagens krav på formalisering eller samtycke. Insatserna riktar sig inte till enskild individ, och kan fortsättningsvis genomföras på samma sätt som tidigare.

Beslutsförslag

Utbildningsnämnden beslutar

Att informationssamtal och samtalsstöd till ungdomar inom ungdomsmottagningen fortsatt ska kunna erbjudas utan individuell behovsprövning. Stödet ska ges i enlighet med gällande regler för samtycke utifrån ålder.

Ärendet

Av 4 kap. 2 § nya socialtjänstlagen definieras vad som avses med socialnämnd. Med socialnämnd i denna lag eller annan författning avses en nämnd som enligt första stycket fullgör uppgifter inom socialtjänsten.

Av bestämmelsen kan alltså utläsas att nämnder som utför verksamhet enligt socialtjänstlagen är socialnämnder i lagens mening när de utför dessa tjänster. Exempelvis kan en nämnd som benämns utbildningsnämnd ha vissa uppgifter som har sin utgångspunkt i socialtjänstlagen, såsom kurativ verksamhet i en ungdomsmottagning som organisatoriskt ligger under utbildningsnämnden. I dessa fall är även utbildningsnämnden socialnämnd i lagens mening just avseende denna verksamhet och ska således vidta de legala krav som följer denna verksamhet.

Regeringen föreslår i propositionen 2024/25:89 en ny socialtjänstlag som ska träda i kraft den 1 juli 2025. En av de stora förändringarna som föreslås innebär att socialnämnden ges möjlighet att erbjuda insatser på två sätt, efter individuell behovsprövning och utan individuell behovsprövning. Den nya lagen medför därmed att s.k. ”råd och stöd” som i dag ges på ungdomsmottagningen kommer att klassas som en sådan insats.

Enligt gällande överenskommelse mellan Region Stockholm och Österåkers kommun ges ungdomar mellan 12–22 år möjlighet att ta del av kuratorssamtal inom ungdomsmottagningens verksamhet. Utifrån den nya socialtjänstlagen behöver samtalen nu definieras som informationssamtal och samtalsstöd som ges utan individuell behovsprövning. Informationssamtal syftar till att ge vägledning om hur ungdomen kan få rätt stöd utifrån sin situation och kan erbjudas utan vårdnadshavares samtycke. Vid behov informeras ungdomen om möjligheten till vidare stöd och om den anmälningsplikt som gäller för verksamheten. Om bedömningen är att ungdomen är i behov av mer stöd än vad som kan ges genom enstaka informationssamtal kan en insats i form av råd- och stödsamtal erbjudas. För ungdomar som har fyllt 15 år kan insatsen ges utan krav på vårdnadshavarens samtycke, förutsatt att det bedöms vara förenligt med barnets bästa. För ungdomar i åldern 12–14 år krävs att vårdnadshavare samtycker till den föreslagna insatsen. Om samtycke inte kan inhämtas, alternativt om vårdnadshavare nekar samtycke, ska verksamheten hjälpa ungdomen till alternativt stöd som exempelvis elevhälsa, Origo eller socialtjänst.

Informationssamtal, samtalsstöd och rådgivning till ungdomar omfattas av undantag från dokumentationsskyldighet enligt den nya socialtjänstlagen. Innehållet i samtalet, liksom uppgifter om ungdomens enskilda förhållanden ska inte dokumenteras. Beslut och vidtagna åtgärder omfattas däremot av en dokumentationsskyldighet. Det innebär att om en insats erbjuds, fortsatt kontakt föreslås eller att ungdomen får stöd i att ta kontakt med en annan lämplig verksamhet, ska det dokumenteras att ett sådant erbjudande eller stöd har lämnats. Om samtalsstöd eller annan insats därefter inleds, sker dokumentationen enligt gällande bestämmelser för socialtjänstinsatser. Verksamheten ska informera om möjligheten att ansöka om biståndsprövade insatser om ungdomens behov går utöver vad som ryms inom de insatser som omfattas av detta beslut. Om det finns en oro att barnet far illa, ska verksamheten agera i enlighet med skyldigheterna enligt socialtjänstlagen.

Förvaltningens slutsatser

Den nya socialtjänstlagen syftar till att skapa en mer förebyggande, tillgänglig och kunskapsbaserad socialtjänst. Den nuvarande lagen, som till stor del baseras på en lag från 1980, anses inte längre vara tillräckligt anpassad till dagens samhälle.

Ekonomiska konsekvenser

För utbildningsnämnden bedöms den nya socialtjänstlagen inte medföra några ekonomiska konsekvenser. Den berörda verksamheten är redan etablerad och bedrivs inom ramen för nämndens ordinarie uppdrag. Det huvudsakliga behovet är att formalisera insatsen genom nämndbeslut.

Konsekvenser för barn

Den nya socialtjänstlagen innebär en förändring för ungdomar i åldern 12–14 år, eftersom samtalsstöd inte längre kan ges utan vårdnadshavarens samtycke. Verksamheten ska därför verka aktivt för att varje ungdom ska få stöd, antingen genom erbjudna insatser inom ungdomsmottagningen eller genom att vid behov hjälpa ungdomen vidare till annan verksamhet som kan erbjuda lämpligt stöd.

Beslutet att formalisera insatsen enligt den nya socialtjänstlagen syftar till att säkerställa att ungdomar i Österåkers kommun fortsatt får tillgång till förebyggande stöd utan krav på individuell behovsprövning. För en ungdom innebär det att insatsen även framöver kan erbjudas utan att ett formellt ärende behöver inledas, vilket kan bidra till ökad trygghet för ungdomar i kontakten med verksamheten.

Eva Wetterstrand
Utbildningsdirektör

Helene Petschler Selström
Enhetschef UM, biträdande chef CEH

Erika Frangini
Sakkunnig

Skickas till

Akt